

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
« Қазгидромет» РМҚ Батыс Қазақстан облысы бойынша филиалы

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ

Қазан 2025 жыл

Орал, 2025 г

	МАЗМҰНЫ	Бет
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералық ауаның ластануының негізгі көздері	4
2	Орал қаласы атмосфералық ауа сапасының мониторингі.	4
2.1	Ақсай қаласы атмосфералық ауа сапасының мониторингі.	6
2.2	Бөрлі ауылының атмосфералық ауасының сапасына мониторингі .	7
3	Жауын шашын сапасының жағдайы	8
4	Батыс Қазақстан облысының аумағындағы жер үсті суларының сапасына Мониторинг жүргізу.	8
5	Батыс Қазақстан облысының радиациялық жағдайы	10
6	Батыс Қазақстан облысы бойынша топырақтың ауыр металдармен ластану жағдайы	11
	Қосымша 1	11
	Қосымша 2	13
	Қосымша 3	14

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желілеріндегі қоршаған ортаның жай-күйі мониторингін жүргізу жөніндегі «Қазгидромет» РМК мамандандырылған бөлімшелерінде орындалған жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Батыс Қазақстан облысы (әрі қарай БҚО) аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғамдастықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері.

ҚР статистика жөніндегі комитеттің мәліметтері бойынша облыста стационарлы көздерден келетін ластаушы заттар көлемі 33,303 мың т құрады.

2. Орал қаласы атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Орал қ. аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 4 автоматтық станцияларда жүргізіледі (1 Қосымша).

Қалада жалпы 7 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді; 5) озон; 6) күкіртті сутегі, 7) аммиак

Әрбір бекеттің орналасқан орындары мен анықталатын көрсеткіштері тізімі туралы ақпарат 1-кестеде ұсынылған.

1-кесте

Орал қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет нөмірі	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
2	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Гагарин көш., 25	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі
3			Даумов көш. (С.М.Кирова ат. парк)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді.
5			Мұхит көш. (Мирлан базары)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі, озон, аммиак
6			Жәңгірхан көш., 45В	көміртегі оксиді.

Орал қаласында (1 нүкте) стационарлық бақылау бекеттерінен басқа жылжымалы экологиялық зертхана жұмыс істейді, оның көмегімен ауа сапасын өлшеу 10 көрсеткіш бойынша жүргізіледі (1 қосымша): 1) қалқыма бөлшектері; 2) күкірт диоксиді; 3) көміртек оксиді; 4) азот диоксиді; 5) азот оксиді; 6) күкіртті сутегі; 7) көмірсутектер; 8) формальдегид; 9) бензол.

2025 жылғы қазан айына Орал қаласындағы атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бақылау желісінің деректері бойынша Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, №5 ЛББ бекеті аумағында аммиак бойынша СИ=1 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) мәндерімен анықталды.

Ластаушы заттардың орташа тәуліктік концентрациялар шекті рұқсат етілген нормадан аспады.

Аммиак максималды бір реттік концентрациясы – 1 ШРК_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың концентрациясы ШРК-дан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 2-кестеде көрсетілген.

2-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ	ШРК арту жағдайларының саны		
	мг/м³	ШРК _{о.т.} асу еселігі	мг/м³	ШРК _{м.б.} асу еселігі	%	>ШРК	>5 ШРК	>10 ШРК
							оның ішінде	
Орал қ.								
Күкірт диоксиді	0,02	0,35	0,05	0,10	0	0	0	0
Көміртегі оксиді	0,49	0,16	4,84	0,97	0	0	0	0
Азот диоксиді	0,026	0,64	0,19	0,95	0	0	0	0
Азот оксиді	0,012	0,20	0,30	0,75	0	0	0	0
Күкіртті сутегі	0,0017		0,01	0,99	0	0	0	0
Озон	0,016	0,55	0,04	0,24	0	0	0	0
Аммиак	0,022	0,55	0,199	1,00	0	0	0	0

Қорытынды:

Соңғы бес жылда атмосфералық ауа ластануының деңгейі келесі жағдайда өзгеріп отырған:

Кестеден көріп отырғанымыздай, соңғы бес жылда Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі 2021,2023-2025жылдары төмен, ал 2022 жылы көтеріңкі деп бағаланды.

2.1 Ақсай қаласы атмосфералық ауа сапасының мониторингі

Ақсай қ. аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 1 автоматтық станцияларда жүргізіледі (1 Қосымша).

Жалпы қалада 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді.

Әрбір бекеттің орналасқан орындары мен анықталатын көрсеткіштер тізімі туралы ақпарат 5-кестеде ұсынылған.

5-кесте

Ақсай қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет нөмірі	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
4	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Утвинская көшесі, 17	күкірт диоксиді, азот диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді,

2025 жылғы қазан айындағы Ақсай қаласындағы атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Ақсай қаласындағы бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, №4 ЛББ бекеті аумағында көміртегі оксиді бойынша СИ=1 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) мәндерімен анықталды.

Ластаушы заттардың орташа тәуліктік концентрациялар шекті рұқсат етілген нормадан аспады.

Көміртегі оксидінің максималды бір реттік концентрациясы – 1 ШРК_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың концентрациясы ШРК-дан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 6-кестеде көрсетілген.

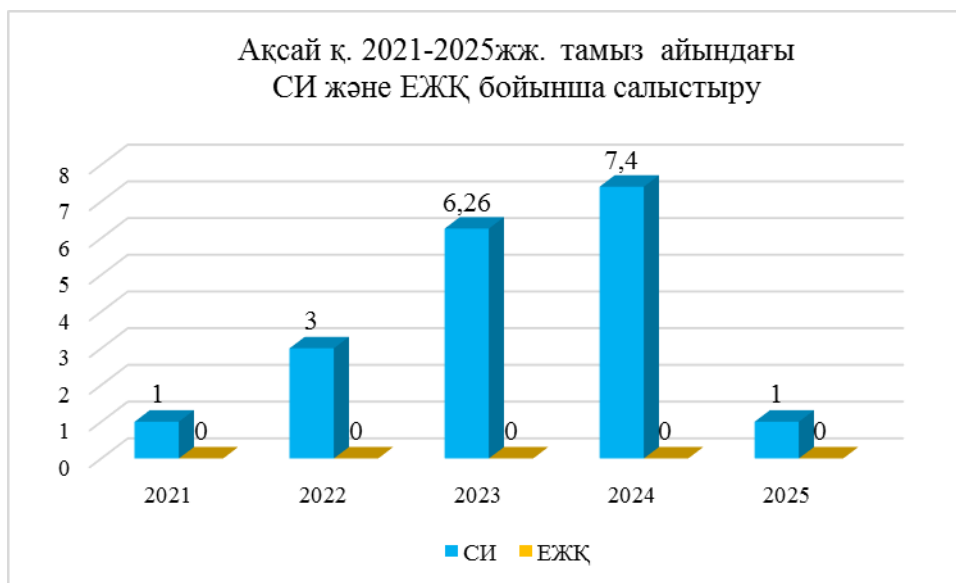
6-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕУҚ	ШРК арту жағдайларының саны		
	мг/м³	ШРК _{о.т.} асу еселігі	мг/м³	ШРК _{м.б.} асу еселігі	%	>ШРК	>5 ШРК	>10 ШРК
							оның ішінде	
Ақсай қ.								
Күкірт диоксиді	0,0000	0,000	0,000	0,00	0,000	0	0	0
Көміртегі оксиді	0,71	0,24	4,94	1,00	0,000	0	0	0
Азот диоксиді	0,000	0,000	0,000	0,00	0,000	0	0	0
Азот оксиді	0,006	0,09	0,027	0,07	0,000	0	0	0

Қорытынды:

Соңғы бес жылда атмосфералық ауа ластануының деңгейі келесі жағдайда өзгеріп отырған:

Кестеден көріп отырғанымыздай қазан айында соңғы бес жылда Ақсай қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі 2021 мен 2025 жылы –төмен ,ал 2022 жылы-көтеріңкі, 2023-2024 жылдары жоғары деп бағаланды.

2.2 Бөрлі ауылының атмосфералық ауасының сапасына мониторингі .

Бөрлі ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша 1 көрсеткішке дейін анықталады: 1) озон.

Орналасу орындары туралы ақпарат және әрбір постта анықталатын көрсеткіштер тізімі берілген.

7-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасуы және анықталған қоспалар Бөрлі елді мекені

Сан пост	Таңдау мерзімдері	Бақылаулар жасау	Пошта мекенжайы	Анықталған қоспалар
7	әр 20 минут сайын	үздіксіз режимде	ст. Чапаев , 14/2	озон.

2025 жылғы қазан айындағы Бөрлі а. атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бөрлі кентіндегі бақылау желісінің мәліметтері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** болып бағаланды, №7 ЛББ бекеті аумағында озон бойынша ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) СИ=0,8 (төмен деңгей) мәндерімен анықталды.

Максималды бір реттік ластаушы заттардың концентрациясы ШРК-дан аспады.

Озонның орташа тәуліктік концентрациясы тәулігіне 1,90 ШРК құрады; ластаушы заттардың басқа концентрациясы ШРК-дан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 8-кестеде көрсетілген.

8-кесте

Атмосфералық ауаның ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ	ШРК арту жағдайларының саны		
	мг/м³	ШРК _{о.т.ас} у еселігі	мг/м³	ШРК _{м.б.а} су еселігі	%	>ШРК	>5 ШРК	>10 ШРК
							оның ішінде	
Бөрлі								
Озон	0,0569	1,90	0,12	0,76	0,000	0,00	0	0

3. Атмосфералық жауын-шашынның жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 4 метеостанцияда (Орал, Ақсай, Жалпақтал, Каменка) жаңбыр суының сынамаларын алудан тұрды.

сульфаттар – 16,03%, гидрокарбонаттар – 22,90%, кальций иондары – 11,08%, хлоридтер – 24,16%, натрий иондары – 14,09%, магний иондары -2,79%, калий иондары – 3,76%, аммоний иондары -1,85%, нитрат-3,34%.

Ең үлкен жалпы минералдану Жалпақтал МС – 230,33 мг/л, ең азы – 54,92 мг/л – Каменка МС-да байқалды.

Атмосфералық жауын-шашынның меншікті электр өткізгіштігі 104,2 мкСм/см (Каменка МС) - ден 439мкСм/см (Жалпақтал МС) - ге дейін болды.

Жауын-шашынның қышқылдығы әлсіз қышқыл ортадан бейтарап ортаға дейін сипатқа ие және 6,38(Каменка МС) - 7,97(Жалпақтал МС) аралығында болады.

4. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Батыс Қазақстан облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 9 су объектісінің (Жайық, Шаған, Деркөл, Елек, Шыңғырлау, Қараөзен, Сарыөзен, Көшім су арнасы және Шалқар көлі) 16 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **43** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар, пестицидтар.*

Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Су объектілерінде судың сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі» (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

3 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының класы		Ластаушылар	Өлш.бір л.	концентрация
	қазан 2024 ж.	қазан 2025 ж.			
Жайық өзені	-	3 класс (орташа ластанған)	Фосфаттар	мг/дм3	0,569
			ОБТ5	мг/дм3	2,567
			Магний	мг/дм3	22,286
Шаған өзені	-	3 класс (орташа ластанған)	Фосфаттар	мг/дм3	0,608
			ОБТ5	мг/дм3	2,487
			Магний	мг/дм3	21,6
Деркөл өзені	-	3 класс (орташа ластанған)	Фосфаттар	мг/дм3	0,560
			ОБТ5	мг/дм3	2,26
			Жалпы темір	мг/дм3	0,125
Елек өзені	-	3 класс(орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм3	2,14
			Фосфаттар	мг/дм3	0,618
Шыңғырлау өзені	-	3 класс(орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм3	2,30
			Фосфаттар	мг/дм3	0,549
			Магний	мг/дм3	20,4
			Жалпы темір	мг/дм3	0,12
Қараөзен өзені	-	4 класс(ластанған)	Қалқыма заттар	мг/дм3	24
Сарыөзен өзені	-	3 класс(орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм3	2,30
			Фосфаттар	мг/дм3	0,533
			Магний	мг/дм3	22,8
			Жалпы темір	мг/дм3	0,14
Көшім су арнасы	-	3 класс(орташа ластанған)	ОБТ5	мг/дм3	2,62
			Фосфаттар	мг/дм3	0,509
			Жалпы темір	мг/дм3	0,12
			Қалқыма заттар	мг/дм3	23

*- параметр бұл классқа нормаланбайды

Кестеден көрініп тұрғандай, сапаның 3-классына Жайық, Шаған,Деркөл, Елек, Шыңғырлау, Сарыөзен өзендері және Көшім су арнасы жатады. Сапаның 4-классына Қараөзен өзені жатады.

Батыс Қазақстан облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушы жалпы темір, магний, фосфаттар, қалқыма заттар,ОБТ5 болып табылады.

Осы көрсеткіштер бойынша сапа нормативтерінің асып кетуі негізінен көптеген халық жағдайында қалалық сарқынды сулардың төгінділеріне тән.

2025 жылдың қазан айында Батыс Қазақстан облысының аумағында ЖЛ жағдайы табылған жоқ.

Тұстамалар бөлінісінде су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат 2-қосымшада көрсетілген.

Көл бетіндегі су сапасының нәтижелері туралы ақпарат Шалқар 3-қосымшада көрсетілген.

5. Батыс Қазақстан облысының радиациялық жағдайы

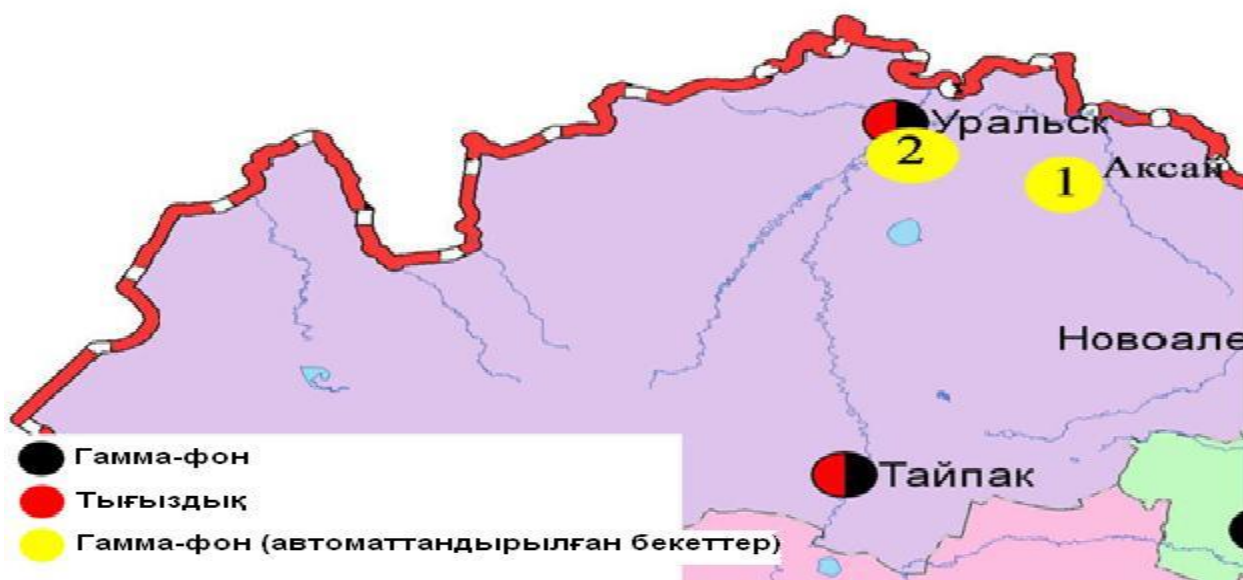
Радиациялық гамма-фонның мөлшері жергілікті аумақта күн сайын 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпак) өлшенді.

Облыстың елді мекендері бойынша атмосфераның жер қабатының радиациялық гамма-фонының орташа мәндері 0,07-0,22мкЗв/сағ шегінде болды, облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,15 мкЗв / сағ құрады және рұқсат етілген шектерде болды.

Батыс Қазақстан облысының аумағында атмосфераның жерге жақын қабатының радиоактивті ластануын бақылау көлденең планшеттер арқылы ауа сынамаларын алу 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпак) жүзеге асырылды. Барлық станцияларда бес тәуліктік сынама алу жүргізілді.

Облыс аумағындағы атмосфераның жер бетіндегі қабатындағы радиоактивті түсулердің орташа тәуліктік тығыздығы 1,1-2,0Бк/м² аралығында болды.

Облыс бойынша түсу тығыздығының орташа шамасы 1,5 Бк/м² құрады, бұл шекті рұқсат етілген деңгейде болды.

1-сур. Батыс Қазақстан облысының аумағындағы радиациялық гамма-фон мен радиоактивті түсулердің тығыздығын бақылау метеостансаларының орналасу сызбасы

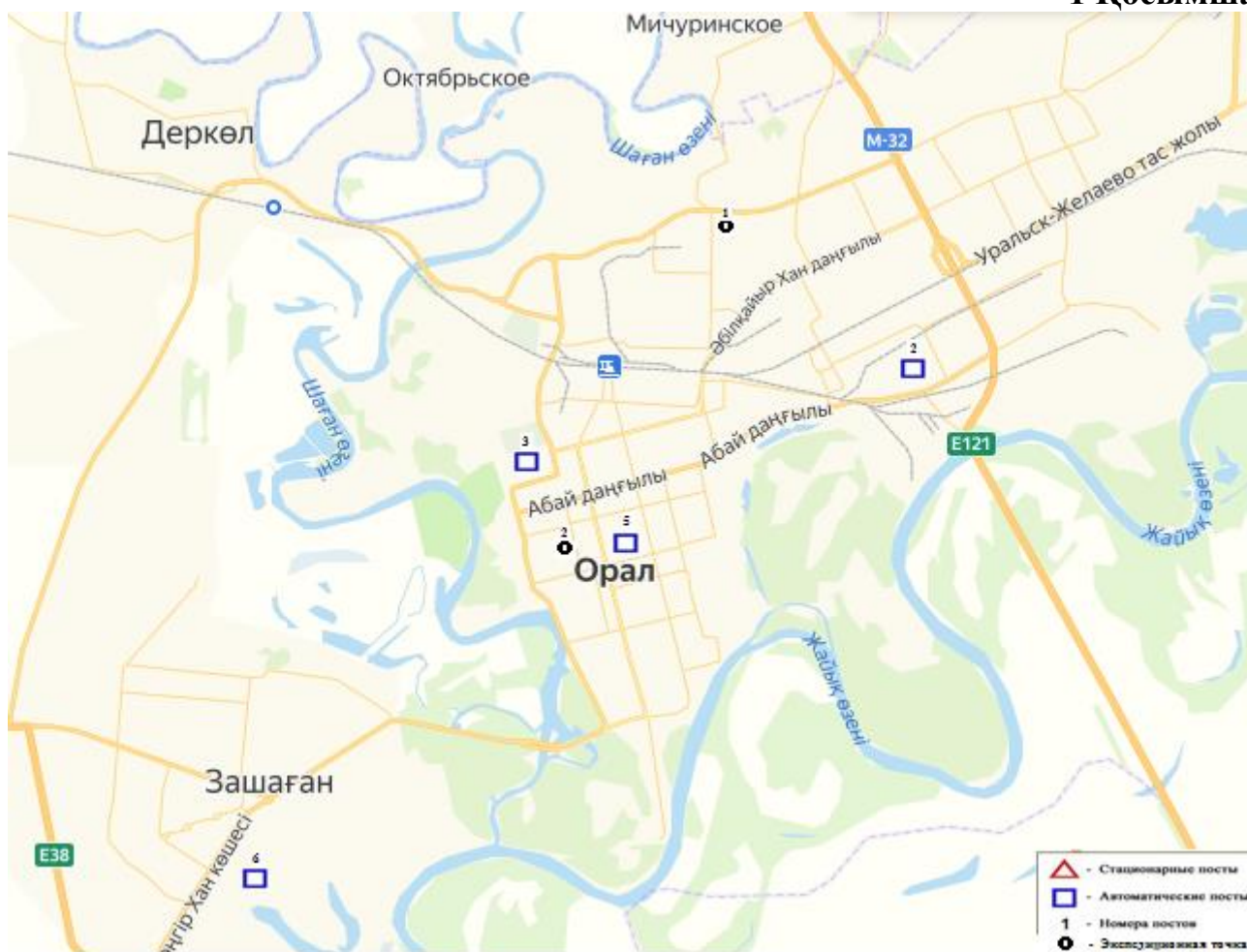
6. Батыс Қазақстан облысы бойынша 2025 жылғы қазан айында топырақтың ауыр металдармен ластану жағдайы

Қазан айында Орал қаласында топырақ сынамаларында мырыш мөлшері 2,04 - 2,3 мг/кг, мыс - 0,2 - 0,26 мг/кг, хром - 0,08 - 0,11 мг/кг, қорғасын - 0,11 - 0,16 мг/кг, кадмий - 0,09 - 0,12 мг/кг шегінде болды.

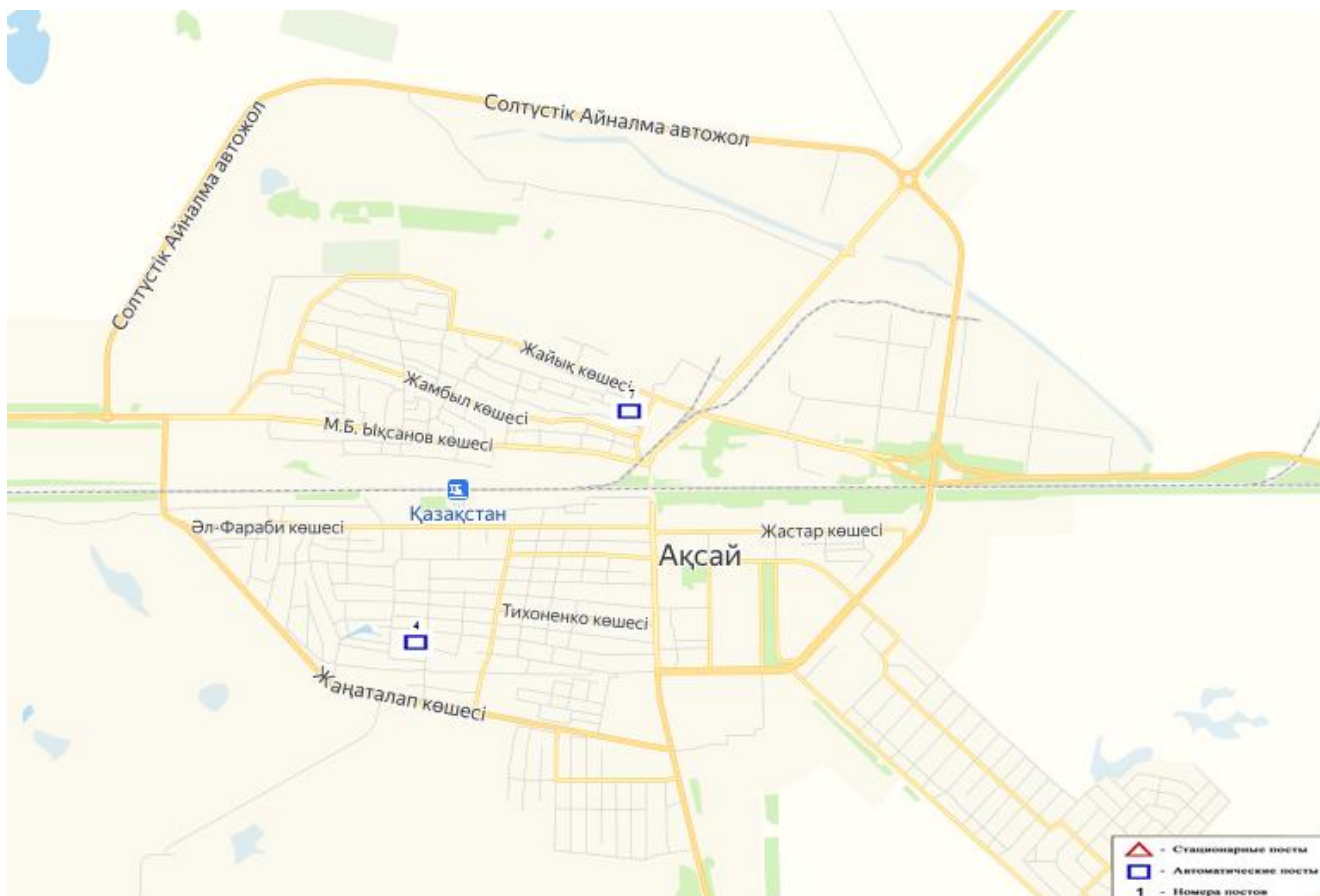
Батыс Қазақстан облысында іріктелген топырақ сынамаларында № 11 мектеп аумағында, "Киров" паркі, "Зенит" зауыты шекарасында, Айтиев - Евразия автомагистралында мырыш пен мыстың мөлшері (рұқсат етілген ең жоғары концентрация) шекті рұқсат етілген концентрациядан аспайды, хром - 0,013 - 0,019 ШЖК, қорғасын 0,003 - 0,005 ШЖК.

Барлық анықталған ауыр металдар норманың шегінде болды.

1 Қосымша

Орал қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 сур. – Ақсай қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

3 сур. – Бурлин а. қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

**Батыс Қазақстан облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша
ақпараты**

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Жайық өзені	судың температурасы 9-дан бастап 17°C , сутегі көрсеткіші 7,20-7,47, суда ерітілген оттегінің концентрациясы – 9,03-9,92мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,14-2,87 мг/дм ³ , мөлдірлігі – 17-18 см, кермектілік – 3,7-4,9 мг/дм ³	
тұстама Январцево ауылынан 0,5 км төмен	3 класс	ОБТ5-2,57 мг/дм ³ , магний-24,4мг/дм ³ , фосфаттар-0,542 мг/дм ³ . ОБТ5 нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.Магний нақты концентрациясы фондық кластан асады.
тұстама Орал қаласынан 0,5 км жоғары	3 класс	ОБТ5-2,46 мг/дм ³ , фосфаттар-0,65 мг/дм ³ , жалпы фосфор-0,212 мг/дм ³ ,жалпы темір-0,11 мг/дм ³ . ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
тұстама Орал қаласынан 11,2 км төмен,гидробекеті	3 класс	ОБТ5-2,14 мг/дм ³ , фосфаттар-0,526 мг/дм ³ , жалпы темір-0,11 мг/дм ³ . ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
тұстама Көшім ауылы	3 класс	ОБТ5-2,87 мг/дм ³ , магний-27,6 мг/дм ³ , фосфаттар-0,576 мг/дм ³ ,жалпы темір-0,13 мг/дм ³ . ОБТ5 және магний нақты концентрациясы фондық кластан асады. Жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
тұстама Тайпақ ауылы	3 класс	ОБТ5-2,79мг/дм ³ , магний-20,4мг/дм ³ , фосфаттар-0,603 мг/дм ³ , жалпы темір-0,11 мг/дм ³ . Жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды. Магний мен ОБТ5 нақты концентрациясы фондық кластан асады
Шаған өзені	судың температурасы 10-13° С , сутек көрсеткіші 7,11-7,42құрады, суда ерітілген оттегінің концентрациясы 9,76-9,92 мг/дм ³ , ОБТ ₅ орташа 2,30-2,62мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 17 см, кермектілік – 3,9-4,2 мг/дм ³	
тұстама Чувашинский ауылы	3 класс	ОБТ5 – 2,30 мг/дм ³ , магний – 20,4 мг/дм ³ , фосфаттар – 0,622 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық кластан асады. ОБТ5 нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
тұстама Орал қаласынан 0,4 км жоғары, шұңқырдан 1 км жоғары	3 класс	ОБТ5 – 2,62мг/дм ³ , магний – 21,6 мг/дм ³ , фосфаттар – 0,583 мг/дм ³ , жалпы темір– 0,13 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық кластан асады. ОБТ5 нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
тұстама Шаған өзеніннің сағасынан 0,5 км жоғары	3 класс	ОБТ5 - 2,54 мг/дм ³ , фосфаттар – 0,619 мг/дм ³ , магний – 22,8 мг/дм ³ , жалпы темір-0,12мг/дм ³ .Магний нақты концентрациялары фондық кластан асады. ОБТ5 және жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Деркөл өзені	су температурасы 10-11°C, сутегі көрсеткіші 7,28-7,35 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,68-9,76 мг/дм ³ , ОБТ ₅ орташа 2,22-2,30 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі - 17 см, кермектілік – 3,5-3,8мг/дм ³	
тұстама Селекционный	3 класс	ОБТ5 - 2,22мг/дм ³ , фосфаттар – 0,511 мг/дм ³ жалпы темір-0,13мг/дм ³ . ОБТ5 және жалпы темір нақты

ауылы		концентрациялары фондық кластан аспайды.
тұстама Ростоши ауылы	3 класс	ОБТ ₅ - 2,30мг/дм ³ , фосфаттар – 0,609мг/дм ³ , жалпы темір-0,15 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Елек өзені	су температурасы 14°C, сутегі көрсеткіші 7,00 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,92 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,14 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -18см, кермектілік – 3,3мг/дм ³	
тұстама Шілік ауылы	3 класс	ОБТ ₅ – 2,14 мг/дм ³ , фосфаттар-0,618мг/дм ³ . ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Шыңғырлау өзені	су температурасы 14°C, сутегі көрсеткіші 6,96 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 8,95 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,30 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 4,4мг/дм ³	
тұстама Григорьевка ауылы	3 класс	ОБТ ₅ – 2,30 мг/дм ³ , фосфаттар-0,549мг/дм ³ , магний – 20,4 мг/дм ³ , жалпы темір – 0,12 мг/дм ³ . Магний ,ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Қараөзен өзені	су температурасы 14°C, сутегі көрсеткіші 7,34 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,08 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,30 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17см, кермектілік – 4,3мг/дм ³	
тұстама Жалпақтал ауылы	4 класс	Қалқыма заттар - 24 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Сарыөзен өзені	су температурасы 14°C, сутегі көрсеткіші 7,46 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,76 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,30 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік– 4,3мг/дм ³ .	
тұстама Бостандық ауылы	3 класс	ОБТ ₅ -2,30 мг/дм ³ , магний-22,8мг/дм ³ , фосфаттар-0,533мг/дм ³ , жалпы темір-0,14 мг/дм ³ . Магний, ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Көшім су арнасы	су температурасы 14°C, сутегі көрсеткіші 7,46 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы – 9,92 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,62мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 4,0мг/дм ³	
тұстама Көшім ауылынан ОШ дейін 0,5 км	3 класс	ОБТ ₅ -2,62 мг/дм ³ , қалқыма заттар-23мг/дм ³ , фосфаттар-0,509мг/дм ³ ,жалпы темір-0,12 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және қалқыма заттар, жалпы темір нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.

3 Қосымша

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы көлдердің жер үсті сулары сапасының нәтижелері

	Ингредиентердің атауы	Өлшем бірлігі	қазан , 2025 ж
			Шалқар көлі
1	Көзбен шолу		
2	Температура	°C	15
3	Сутегі көрсеткіші		7,15
4	Еріген оттегі	мг/дм ³	10,08
5	Мөлдірлігі	см	18
6	ОБТ ₅	мг/дм ³	2,30
7	ОХТ	мг/дм ³	7,95

8	Қалқыма заттар	мг/дм3	26
9	Гидрокарбонаттар	мг/дм3	122
10	Кермектік	мг/дм3	30
11	Минерализация	мг/дм3	6237,5
12	Құрғақ қалдық	мг/дм3	1200
13	Кальций	мг/дм3	132
14	Натрий	мг/дм3	32,0
15	Магний	мг/дм3	280,8
16	Сульфаттар	мг/дм3	99
17	Калий	мг/дм3	40,5
18	Хлоридтер	мг/дм3	5494,75
19	Фосфаттар	мг/дм3	0,855
20	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,279
21	Нитритті азот	мг/дм3	0,017
22	Нитратты азот	мг/дм3	3,6
23	Жалпы темір	мг/дм3	0,25
24	Тұзды аммоний	мг/дм3	1,467
25	Қорғасын	мг/дм3	0,001
26	Мыс	мг/дм3	0,0007
27	Мырыш	мг/дм3	0,002
28	АББЗ /СББЗ	мг/дм3	0,0
29	Фенолдар	мг/дм3	0,00064
30	Мұнай өнімдері	мг/дм3	0,00042

Анықтамалық бөлім

Елді мекендер ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілетін шоғырлануы (ШРК)

Қоспалар атауы	ШРК мәні, мг/м3		Қауіптілік классы
	Максималды бір-реттік	Орташа тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма заттар (бөлшектер)	0,5	0,15	3
РМ 10 қалқыма бөлшектер	0,3	0,06	
РМ 2,5 қалқыма бөлшектер	0,16	0,035	
Хлорлы сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3

Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкірт сутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді мекендердің атмосфералық ауасына қатысты гигиеналық нормативі» (2022 жылдың 2 тамыздан СанЕжәнеН №70)

Атмосфералық ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градации	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалануы
I	Төменгі	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

52.04.667–2005 ЖҚ, мемлекеттік органдарды, қоғамдықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған атмосфералық ластанудың жай-күйі құжаттары. Жасақтауға, құруға, баяндауға және күтуге қатысты жалпы талаптар

Су пайдалану кластарын суды пайдаланудың санаттары (түрлері) бойынша саралау

Суды пайдалану класы	Тазалау мақсаты/түрі	Су пайдалану кластары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Су экожүйелерінің қызметі	-	+	+	-	-	-	-
Балық өсіру/ихтиофаунаны қорғау	Албырт балық	+	+	-	-	-	-
	Тұқы балық	+	+	+	-	-	-
Ауыз су-шаруашылық сумен жабдықтау және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарын сумен жабдықтау	Қарапайым өңдеу	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы өңдеу	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды өңдеу	+	+	+	-	-	-
Мәдени-тұрмыстық су пайдалану	Туризм, спорт, демалыс, шомылу	+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-	-
	Тұндыру карталарын пайдалану кезінде	+	+	+	+	+	-
Өнеркәсіптік су пайдалану	Технологиялық процестер, салқындату процестері	+	+	+	+	+	-
Гидроэнергетика	-	+	+	+	+	+	+
Су көлігі	-	+	+	+	+	+	+

Тау-кен өндірісі	-	+	+	+	+	+	+
------------------	---	---	---	---	---	---	---

Ескертпе:

"+" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етеді;

"-" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етпейді.

Су объектілерінде су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР СРИМ СРК 20.03. 2024 жылғы № 70 Бұйрық).

Радиациялық қауіпсіздік нормативі*

Нормаланатын көлемдер	Доза шектері
Тиімді доза	Тұрғындар
	Кез келген кезекті 5 жылда орташа мәні жылына 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв аспайды

*«Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің санитарлық-эпидемиологиялық талаптары»

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ), топырақтағы мг/кг
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0
Күшәла (жалпы нысан)	2,0
Сынап (жалпы нысан)	2,1

* Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне гигиеналық нормативтерді бекіту туралы " Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 Бұйрығы

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША «ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК

МЕКЕН ЖАЙЫ:

**ОРАЛ ҚАЛАСЫ
ЖӘҢГІРХАН КӨШ. 61/1
ТЕЛ. 8-(7112)-50-20-21**

E MAIL: LAB_ZKO@METEO.KZ